

رام - پانزدهم مهر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- ۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- ۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- ۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پانزدهم مهر

در چنین روزی به سال ۱۲۸۵ مجلس شورای ملی تازه تاسیس انتخابات داخلی خود را برگزار کرد و در نتیجه مرتضی قلی خان صنیع‌الدوله (داماد مظفرالدین شاه) به ریاست مجلس برگزیده شد. میرزا حسن خان وثوق‌الدوله هم به نیابت اول و حاج محمدحسین امین‌الضرب به نیابت دوم مجلس انتخاب شدند. در همین روز مجلس متمم قانون اساسی را که مشتمل بر ۱۰۵ اصل و در حقیقت اصول عمده‌ی قوانین اساسی بود را به تصویب رساند. در تلگرافی که مجلس در این مورد به شهرهای دیگر زد به پیشینه‌ی کار خود به حساب تقویم خورشیدی اشاره کرد و نه قمری که تا آن هنگام در نامه‌نگاری‌های دولتی مرسوم بود.

روز پانزدهم مهر سال ۱۲۸۹ نایب حسین کاشی (تصویر بالا) راهزن مشهور پس از مدت‌ها سرکشی و قتل و جنایت در محاصره‌ی قوای بختیاری به فرماندهی امیرمفخم و سردار ظفر قرار گرفت که از اصفهان به طرف کاشان پیش رفته بودند. نایب حسین که توانسته بود هزار و دویست نفر را بسیج کند، دروازه‌ها و عمارات بزرگ کاشان را سنگربندی کرد و پس از کشت و کشتاری شدید از کاشان گریخت. در همین روز در تبریز

روزنامه شفق به مدیریت میرزا صادق خان رضازاده انتشار یافت. همزمان به دنبال لغو امتیاز روزنامه سرکش و تندروی شرق، سید ضیاءالدین به انتشار روزنامه برق اقدام نمود.

در ۱۲۹۹ دکتر محمد مصدق که در آن هنگام مصدق السلطنه نامیده می‌شد و به شکل غیابی به وزارت عدلیه برگزیده شده بود، زمانی که برای خدمت در نقش تازه‌اش از اروپا به تهران می‌آمد، از شیراز گذاشت و مردم فارس که از آشفتگی اوضاع ناراضی بودند مانع رفتن او شدند و درخواست کردند بماند و حاکم فارس شود. مصدق ماجرا را برای صدراعظم مشیرالدوله نوشت و با تایید او امور حکومت فارس را از دایمی خود فرمانفرما تحویل گرفت و جانشین او شد.

در ۱۳۱۰ مجلس نظام وظیفه برای احضار ششمین دوره‌ی نظام وظیفه در تکیه دولت تشکیل گردید و

طرح سربازگیری برای ششمین سال اجرا شد. در ۱۳۲۹ ثریا اسفندیاری همراه با دوستش شمس پهلوی از اروپا به ایران بازگشت و این شایعه که قرار است وصلتی میان او و شاه سر بگیرد قوت گرفت (تصویر روبرو: کودکی ثریا با پدر و مادرش).

در ۱۳۳۳ دولت ایران به عضویت شورای امنیت سازمان ملل انتخاب شد، و در همین روز دادگاه فوق العاده نظامی پس از ده ساعت مشورت حکم اعدام دوزاده تن از اعضای سازمان افسران حزب توده را صادر کرد. در ۱۳۳۷ هم اسکندر میرزا اولین رئیس جمهور پاکستان با همکاری تیمسار ایوب خان حکومت نظامی اعلام کرد و جلوی انتخابات ریاست جمهوری را گرفت.

در ۱۳۳۸ شورای وزیران سنتو از حملات رادیوهای شوروی و مطبوعات آن کشور نسبت به ایران اظهار تأسف کرد، در ۱۳۴۱ هیئت وزیران طبق تصمیم خود لایحه جدید تشکیل انجمن های ایالتی و ولایتی را تصویب کرد و در آن قید اسلام از شرایط انتخاب کنندگان و شوندگان را حذف

کرد و به جای سوگند به قرآن، سوگند به کتاب آسمانی را قید کرد و به زنان هم حق رای داد. این همان لایحه ای بود که مخالفت بنیادگرایان مذهبی را به دنبال داشت و تا چهار سال بعد به ظهور جنبشی سیاسی می انجامید. در سالهای بعدی شبکه ی رخدادهای بین المللی در ایران زمین نیز توسعه می یافت. چنان که در ۱۳۵۰ راه آهن ایران و ترکیه به هم متصل شد، در ۱۳۸۰ آمریکا حمله به افغانستان را آغاز کرد و در نهایت این کشور را اشغال کرد (تصویر بالا).

در پانزدهم مهر سال ۹۵۰ هجری خورشیدی نیروهای متحد امپراتوری مقدس روم و اسپانیا در نبرد لپانتو در دریای اژه بر ناوگان عثمانی چیره شدند (تصویر زیر). در این نبرد هریک از دو طرف حدود ۲۵۰ کشتی و سی هزار سرباز و پنجاه هزار ملوان را درگیر نبرد کردند. اما ناوگان اروپایی ۱۸۰۰ توپ و ناوگان عثمانی ۷۵۰ توپ داشت و به همین خاطر عثمانی ها بیش از ۱۸۰ کشتی را از دست دادند و بیست هزار تن تلفات داشتند.

در ۱۱۴۲ جورج سوم شاه انگلستان دستور داد سفیدپوستان در آمریکا که در آن هنگام هنوز مستعمره‌ی انگلستان بود از خط آگنیز عبور نکنند و سرزمینهای شمال و غرب این مرز در اختیار سرخپوستان باشد. لغو این قانون و غصب زمینهای سرخپوستان یکی از انگیزه‌های استقلال‌طلبان آمریکایی بود که در نهایت خود را از یوغ سلطه‌ی انگلستان رها کردند. در ۱۲۴۹ لئون گامبتا دولتمرد فرانسوی که در جریان جنگهای فرانسه و پروس نقشی کلیدی داشت، پس از محاصره‌ی پاریس توسط پروسها سوار بر بالن از این

شهر گریخت. در ۱۲۹۷ جمهوری لهستان

اعلام موجودیت کرد و از امپراتوری

آلمان جدا شد، و در ۱۳۱۹ گزارش

مک‌کولوم به وزارت دفاع آمریکا رسید و

یک سال پیش از پرل‌هاربر حمله‌ی ژاپن

به آمریکا در اقیانوس آرام را پیش‌بینی

کرد و توصیه کرد که آمریکا به نفع

انگلستان وارد جنگ جهانی دوم شود

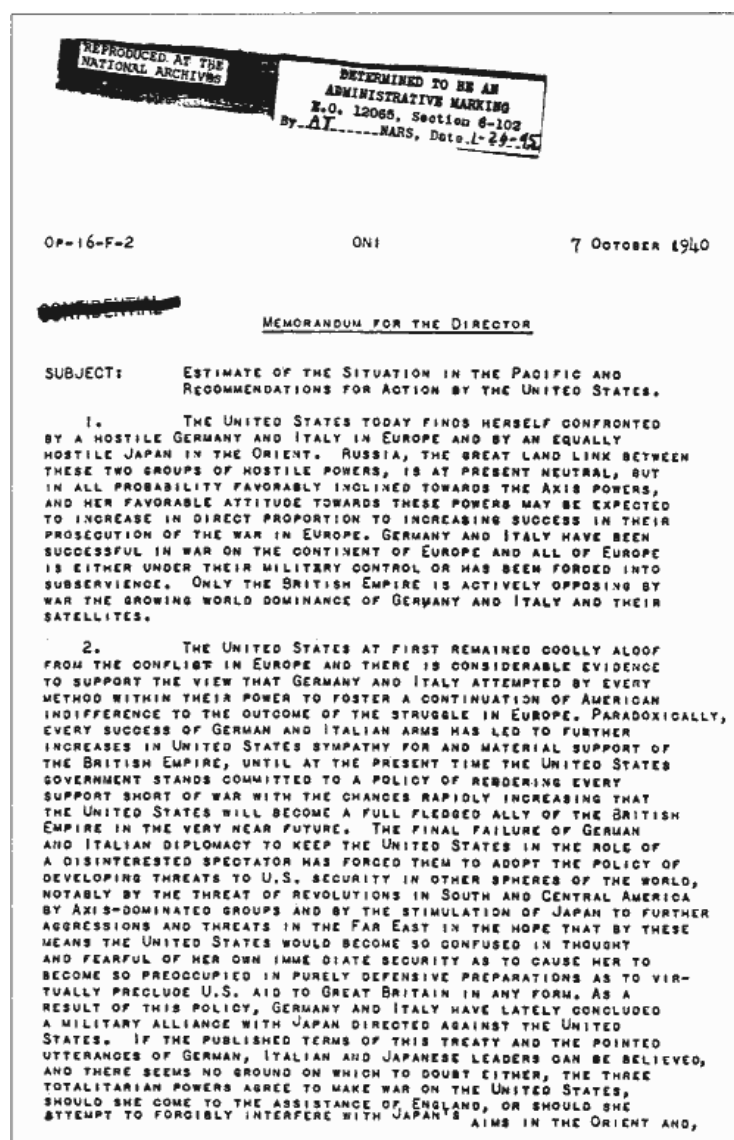
(تصویر روبرو). در ۱۳۲۸ دولت

کمونیست جمهوری دموکراتیک آلمان

(شرقی) همچون کشور دست‌نشانده‌ی

شوروی تاسیس شد. همچنین در ۱۳۶۶

ناسیونالیست‌های سیک استقلال کشور

خالستان از هند را اعلام کردند اما جامعه‌ی بین‌الملل آن را به رسمیت نشناخت.

راست: مادر ترزا
 میان: اسکندر میرزا
 چپ: لئون گامبتا

پانزدهم مهر ماه در تاریخ نهادهای آموزشی هم مهم بوده چون در سال ۸۵۶ دانشگاه اوپسالا پس از تقدیس شدن توسط پاپ سیکستوس چهارم در مقام مدرسه‌ای دینی تاسیس شد، و در ۱۲۴۷ دانشگاه کورنل اولین مراسم فارغ‌التحصیلی را با ۴۱۲ دانشجو برگزار کرد. کورنل در این هنگام پرجمعیت‌ترین دانشگاه آمریکا بود.

این روز در تاریخ ترابری و ارتباطات هم مهم بوده است. چون در ۱۲۰۵ راه گرانیت که اولین خط راه‌آهن آمریکا بود برای انتقال این سنگ از معدنی در ماساچوست احداث شد (تصویر زیر چپ). قطار روی این ریل با اسب کشیده می‌شد، در ۱۲۹۸ شرکت حمل بار و مسافربری KLM در هلند تاسیس شد (تصویر زیر راست). این شرکت قدیمی‌ترین شرکت ترابری است که هنوز با همان نام اصلی خود فعالیت می‌کند. در

۱۳۱۲ هم شرکت ایرفرانس تاسیس شد

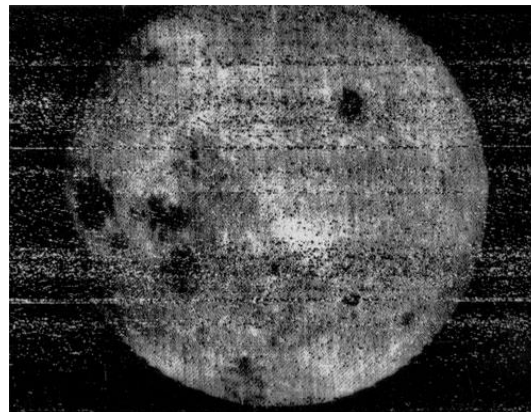

الیجاه محمد

نیلز بور

نخستین عکس از سوئیهی تاریک ماه

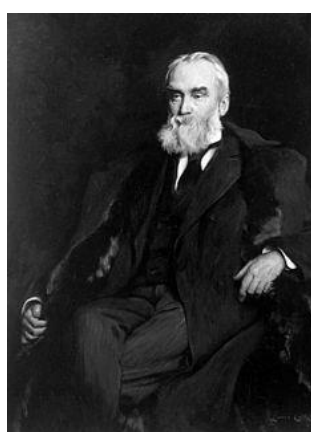
چند رخداد پراکندهی دیگر هم در این روز رخ داده که در میانشان می توان به این سه واقعه اشاره کرد. یکی آن که در ۱۳۲۹ مادر ترزا هیأت تبلیغی خیریه را تاسیس کرد، و این نخستین نهاد خیریهی مذهبی بود که به شکلی سازمان یافته کمکهای مالی افراد ثروتمند را گردآوری می کرد تا با آن کار خیریه انجام دهد. برخی از منتقدان این تاریخ را با تاسیس نخستین نهادهای پولشویی مصادف می دانند. مادر ترزا موقعیتی سیاسی هم داشت و تا حدودی برای رفع این شائبهها بعدتر جایزهی صلح نوبل را هم دریافت کرد. در ۱۳۳۸ سفینهی بی سرزنشین لونا ۳ که شوروی به ماه پرتاب کرده بود، نخستین تصویرها از سمت تاریک ماه را به زمین مخابره کرد. در ۱۳۷۵ هم کانال فاکس نیوز آغاز به کار کرد.

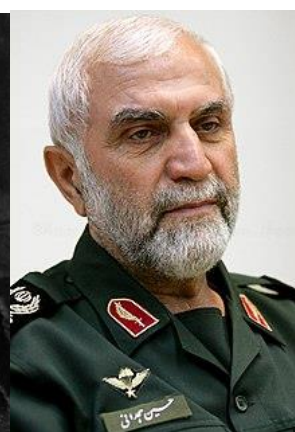
هاینریش هیملر

ولادیمیر پوتین

جان هیولینگز جکسون

حسین همدانی

در میان زادگان نامدار این روز این افراد برجسته می‌نمایند: نیلز بور (۱۲۶۴)، الیجاه محمد بنیانگذار و رهبر جنبش ملت اسلام در آمریکا و استاد مالکوم ایکس (۱۲۷۶)، هاینریش هیملر بنیانگذار و فرماندهی نیروهای اس اس اس (۱۲۷۹)، ولادیمیر پوتین (۱۳۳۱)، و تونی برکستون خواننده و هنرپیشه‌ی آمریکایی (۱۳۴۶). در این روز شمار زیادی از نامداران جان سپرده‌اند که تازه‌ترین‌اش سردار حسین همدانی فرماندهی ایرانی و نویسنده‌ی سه کتاب درباره‌ی انقلاب و جنگ است که مهمترین‌هایشان عبارتند از شی زونگ امپراتور دودمان لیاو در چین (۳۳۰)، معزالدین صوفی علی پاشا حاکم عثمانی مصر (۹۵۰)، توماس رید ریاضیدان و فیلسوف اسکاتلندی (۱۱۷۵)، ادگار آلن پو (۱۲۲۸)، جان هیولینگز جکسون عصب‌شناس انگلیسی (۱۲۹۰)، و آندرو لازلو کارگردان بلغاری-آمریکایی (۱۳۹۰). از میان مردم ایران زمین هم در سال ۱۲۴۶: مرگ محمدافضل‌خان فرمانروای افغانستان در کابل از مرض وبا درگذشت و در سال ۱۳۹۴ سردار حسین همدانی در سوریه به دست نیروهای داعش کشته شد.

توماس رید

صوفی علی پاشا

آندرو لازلو

تونی برکستون